

EUROPOS KRAŠTOVAIZDŽIO KONVENCIJA

PREAMBULĖ

Šią Konvenciją pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės,
manydamos, kad Europos Tarybos tikslas yra siekti didesnės savo narių vienybės, idant būtų saugomi ir įgyvendinami jų bendrą paveldą atitinkantys idealai ir principai ir kad šio tikslo yra siekiama visų pirma susitarimais ekonomikos ir socialinėje srityse;

suinteresuotos siekti subalansuotos plėtros, grindžiamos socialinių reikmių, ekonominės veiklos ir aplinkos santykių pusiausvyra ir darna;

pabrėždamos, kad kraštovaizdis vaidina svarbų visuomenei rūpimą vaidmenį kultūros, ekologijos, aplinkos bei socialinėje srityse ir yra ekonominei veiklai palankus išteklius, kurio apsauga, tvarkymas ir planavimas gali padėti kurti darbo vietas;

žinodamos, kad kraštovaizdis padeda formuoti vietos kultūrą ir yra viena iš pagrindinių Europos gamtos ir kultūros paveldo sudedamųjų dalių, prisidedančių prie žmonių gerovės ir įtvirtinančių Europos savastį;

pripažindamos, kad kraštovaizdis yra svarbi gyvenimo kokybės dalis žmonėms visur: miesto ir kaimo vietovėse, sunykusiose ir gerai sutvarkytose vietovėse, pripažintose nepaprasto grožio vietovėse ir įprastinėse vietovėse;

pažymėdamos, kad žemės ūkio, miškininkystės, pramonės ir naudingųjų iškasenų gavybos būdų, taip pat teritorijų planavimo, miestų planavimo, transporto, infrastruktūros, turizmo bei poilsio formų raida ir dar bendresniu mastu pasaulio ekonomikos pokyčiai paspartino kraštovaizdžių transformaciją;

norėdamos atsiliepti į visuomenės norą gėrėtis gerai sutvarkytais kraštovaizdžiais ir aktyviai dalyvauti kuriant kraštovaizdžius;

tikėdamos, kad kraštovaizdis yra vienas iš svarbiausių individualios ir socialinės gerovės elementų ir kad dėl jo apsaugos, tvarkymo ir planavimo kiekvienam atsiranda teisės ir pareigos;

atsižvelgdamos į jau esančius tarptautinio lygmens teisės tekstus gamtos ir kultūros apsaugos ir tvarkymo, regionų ir vietovių planavimo, vietos savivaldos ir transnacionalinio bendradarbiavimo srityse, ypač į Konvenciją dėl Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos (Bernas, 1979 m. rugsėjo 19 d.), Konvenciją dėl Europos architektūros paveldo apsaugos (Granada, 1985 m. spalio 3 d.), Europos konvenciją dėl architektūros paveldo apsaugos (nauja redakcija) (LaValeta, 1992 m. sausio 16 d.), Europos konvenciją dėl bendradarbiavimo per sienas tarp teritorinių bendrijų ir valdžios organų (Madridas, 1980 m. gegužės 21 d.) ir jos papildomus protokolus, Europos vietos savivaldos chartiją (Strasbūras, 1985 m. spalio 15 d.), Biologinės įvairovės konvenciją (Rio de Žaneiras, 1992 m. birželio 5 d.), Pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo globos konvenciją (Paryžius, 1972 m. lapkričio 16 d.) ir Konvenciją dėl prieinamumo prie informacijos, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teisėsaugos institucijas aplinkos apsaugos klausimais (Orhusas, 1998 m. birželio 25 d.);

pripažindamos, kad Europos kraštovaizdžių kokybė ir įvairovė yra bendras išteklius ir kad svarbu bendradarbiauti siekiant jį saugoti, tvarkyti ir planuoti;

norėdamos pateikti naują teisės dokumentą, išimtinai skirtą visų kraštovaizdžių Europoje apsaugai, tvarkymui ir planavimui,

s u s i t a r ė:

I SKYRIUS – BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis – Apibrėžimai

Šioje Konvencijoje:

a „kraštovaizdis“ – tai žmonių suvokiama vietovė, kurios pobūdį nulėmė gamtos ir (arba) žmonijos faktorių veikimas ir sąveika;

b „kraštovaizdžio politika“ – tai kompetentingų valdžios institucijų bendrų principų, strategijų ir gairių, leidžiančių imtis konkrečių priemonių kraštovaizdžiams saugoti, tvarkyti ir planuoti, raiška;

c „kraštovaizdžio kokybės tikslas“ – tai konkrečiam kraštovaizdžiui kompetentingų valdžios institucijų parengta žmonių siekimų formuluotė atsižvelgiant į jų apylinkės kraštovaizdžio ypatumus;

d „kraštovaizdžio apsauga“ – tai veiksmai, kuriais siekiama išsaugoti ir palaikyti kraštovaizdžiui svarbias arba būdingas ypatybes, pateisinami jo paveldo vertė, atsiradusia dėl natūraliai susiformavusio gamtovaizdžio ir (arba) žmonių veiklos;

e „kraštovaizdžio tvarkymas“ – tai veikseną atsižvelgiant į subalansuotos plėtros perspektyvą, kuria siekiama užtikrinti nuolatinę kraštovaizdžio priežiūrą, kad būtų galima orientuoti ir derinti pokyčius, kuriuos sukelia socialiniai, ekonominiai ir aplinkos raidos procesai;

f „kraštovaizdžio planavimas“ – tai aiškiai į ateitį orientuota veikseną, kuria siekiama tobulinti, atkurti arba kurti kraštovaizdžius.

2 straipsnis – Taikymo sritis

Priklausomai nuo 15 straipsnio nuostatų ši Konvencija yra taikoma visai Šalių teritorijai ir apima natūralios gamtos, kaimo, miesto ir miesto apylinkių vietas. Ji aprėpia žemę, vidaus vandenį ir jūrų vietas. Ji taikoma kraštovaizdžiams, kurie galėtų būti laikomi nuostabiais, ir įprastiniams ar sunykusiems kraštovaizdžiams.

3 straipsnis – Tikslai

Šios Konvencijos tikslai – skatinti kraštovaizdžių apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais.

II SKYRIUS – NACIONALINĖS PRIEMONĖS

4 straipsnis – Pareigų padalijimas

Kiekviena Šalis šią Konvenciją, konkrečiai 5 ir 6 straipsnius, įgyvendina pagal savo valdžių padalijimą, laikydamasi savo konstitucinių principų ir administracinės tvarkos bei gerbdama subsidarumo principą ir atsižvelgdama į Europos vietos savivaldos chartiją. Nenukrypdamą nuo šios Konvencijos nuostatų, kiekviena Šalis derina šios Konvencijos įgyvendinimą su savo politikos kryptimis.

5 straipsnis – Bendro pobūdžio priemonės

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

a įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;

b nustatyti ir įgyvendinti kraštovaizdžio politiką, kuria siekiama saugoti, tvarkyti ir planuoti kraštovaizdį imantis 6 straipsnyje nustatytų konkrečių priemonių;

c nustatyti plačiosios visuomenės, vietos ir regionų valdžios institucijų bei kitų dalyvių, suinteresuotų b punkte paminėtos kraštovaizdžio politikos apibrėžimu ir įgyvendinimu, dalyvavimo tvarką;

d integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui.

6 straipsnis – Konkrečios priemonės

A Supratingumo didinimas

Kiekviena Šalis įsipareigoja didinti visuomenės, privačių organizacijų ir valdžios institucijų supratingumą apie kraštovaizdžių vertę, jų vaidmenį ir pokyčius.

B Profesinis rengimas ir švietimas

Kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti:

- a kraštovaizdžio vertinimo ir tvarkymo specialistų rengimą;
- b kraštovaizdžio politikos, apsaugos, tvarkymo ir planavimo daugiadalykes mokymo programas privataus ir viešojo sektoriaus profesionalams bei atitinkamoms asociacijoms;
- c mokyklų ir universitetų kursus, kurie atitinkamose dalykinėse srityse būtų skirti su kraštovaizdžiu siejamoms vertybėms ir klausimams, kuriuos kelia jo apsauga, tvarkymas ir planavimas.

C Nustatymas ir vertinimas

1 Aktyviai dalyvaujant 5 straipsnio c punkte numatytiems suinteresuotiems dalyviams, kad galėtų pagerinti savo kraštovaizdžių pažinimą, kiekviena Šalis įsipareigoja:

- a i visoje teritorijoje nustatyti savo kraštovaizdžius;
- ii analizuoti jų charakteristikas ir juos keičiančius veiksnius;
- iii atkreipti dėmesį į pokyčius;
- b šitaip nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

2 Nustatymas ir vertinimas yra atliekami vadovaujantis patirties ir metodologijos mainais, organizuojamais tarp Šalių Europos mastu pagal 8 straipsnį.

D Kraštovaizdžio kokybės tikslai

Kiekviena Šalis įsipareigoja po konsultacijų su visuomene pagal 5 straipsnio c punktą nustatytiems ir įvertintiems kraštovaizdžiams apibrėžti kraštovaizdžio kokybės tikslus.

E Įgyvendinimas

Kad kraštovaizdžio politika būtų įgyvendinama, kiekviena Šalis įsipareigoja priimti kraštovaizdžio apsaugai, tvarkymui ir (arba) planavimui skirtus teisės dokumentus.

III SKYRIUS – BENDRADARBIAVIMAS EUROPOS MASTU

7 straipsnis – Tarptautinės politikos kryptys ir programos

Šalys įsipareigoja bendradarbiauti svarstant su kraštovaizdžiu susijusius tarptautinės politikos kryptių bei programų aspektus ir, jeigu tinka, rekomenduoti atsižvelgti jose į kraštovaizdžio svarbą.

8 straipsnis – Savitarpio pagalba ir keitimasis informacija

Šalys įsipareigoja bendradarbiauti, kad padidintų priemonių, kurių imamasi pagal šios Konvencijos straipsnius, veiksmingumą, būtent:

- a teikti viena kitai su kraštovaizdžio reikalais susijusią techninę ir mokslinę pagalbą kartu kaupiant patirtį ir dalijantis ja bei mokslinių tyrimų projektų rezultatais;
- b skatinti kraštovaizdžio specialistų mainus, ypač mokymo ir informavimo tikslais;
- c keistis informacija visais su šios Konvencijos nuostatomis susijusiais klausimais.

9 straipsnis – Transnacionaliniai kraštovaizdžiai

Šalys skatina vietos ir regionų transnacionalinį bendradarbiavimą bei prireikus rengia ir įgyvendina bendras kraštovaizdžio programas.

10 straipsnis – Konvencijos įgyvendinimo priežiūra

1 Pagal Europos Tarybos statuto 17 straipsnį įsteigtus esamus kompetentingus ekspertų komitetus Europos Tarybos Ministrų komitetas skiria būti atsakingais už Konvencijos įgyvendinimo priežiūrą.

2 Po kiekvieno ekspertų komitetų posėdžio Europos Tarybos Generalinis Sekretorius Ministrų komitetui perduoda pranešimą apie nuveiktą darbą ir Konvencijos veikimą.

3 Ekspertų komitetai pasiūlo Ministrų komitetui Europos Tarybos apdovanojimo už kraštovaizdį suteikimo kriterijus ir jį reglamentuojančias taisykles.

11 straipsnis – Europos Tarybos apdovanojimas už kraštovaizdį

1 Europos Tarybos apdovanojimas už kraštovaizdį yra pasižymėjimo ženklas, suteikiamas vietos ir regionų valdžios institucijoms ir jų grupėms, kurios, konkrečiai įgyvendindamos Šalies kraštovaizdžio politiką, ėmėsi tokios politikos ar priemonių saugoti, tvarkyti ir (arba) planuoti savo kraštovaizdžius, kurios pasirodė turinčios ilgalaikį poveikį ir dėl to gali būti pavyzdys kitoms Europos teritorinės valdžios institucijoms. Šis pasižymėjimo ženklas taip pat gali būti suteikiamas nevyriausybinėms organizacijoms už ypatingai didelį įnašą į kraštovaizdžių apsaugą, tvarkymą ar planavimą.

2 Paraiškas gauti Europos Tarybos apdovanojimą už kraštovaizdį Šalys pateikia 10 straipsnyje paminėtiems ekspertų komitetams. Pasienuo vietos ir regionų valdžios institucijos bei atitinkamos vietos ir regionų valdžios institucijų grupės gali pateikti paraiškas, jeigu jos tą kraštovaizdį kartu tvarko.

3 Remdamasis 10 straipsnyje paminėtų ekspertų komitetų pasiūlymais, Ministrų komitetas nustato ir paskelbia Europos Tarybos apdovanojimo už kraštovaizdį suteikimo kriterijus, priima atitinkamas taisykles ir skiria tą apdovanojimą.

4 Europos Tarybos apdovanojimas už kraštovaizdį turi skatinti šį apdovanojimą gavusiuosius užtikrinti subalansuotą atitinkamų kraštovaizdžių vietovių apsaugą, tvarkymą ir (arba) planavimą.

IV SKYRIUS – BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12 straipsnis – Ryšys su kitais teisės dokumentais

Šios Konvencijos nuostatos neatmeta griežtesnių kraštovaizdžių apsaugos, tvarkymo ir planavimo nuostatų, nustatytų kituose esamuose ar būsimuose privalomuose nacionalinės ar tarptautinės teisės dokumentuose.

13 straipsnis – Pasirašymas, ratifikavimas ir įsigaliojimas

1 Ši Konvencija yra pateikiama pasirašyti Europos Tarybos valstybėms narėms. Ji yra ratifikuojama, priimama arba patvirtinama. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

2 Ši Konvencija įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai dešimt Europos Tarybos valstybių narių yra pareiškusios apie savo sutikimą įsipareigoti laikytis Konvencijos pagal šio straipsnio pirmos dalies nuostatas.

3 Kiekvienai pasirašiusiai valstybei, kuri vėliau pareiškia apie savo sutikimą įsipareigoti laikytis Konvencijos, ji įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai ji deponuoja ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentą.

14 straipsnis – Prisijungimas

1 Šiai Konvencijai įsigaliojus, Europos Tarybos Ministrų komitetas gali pakviesti Europos Bendriją ir kiekvieną Europos valstybę, kuri nėra Europos Tarybos narė, prisijungti prie Konvencijos daugumos sprendimu, kaip nustatyta Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte, ir Šalių, turinčių teisę užimti vietas Ministrų komitete, vieningu pritarimu.

2 Kiekvienai prisijungiančiai valstybei arba Europos Bendrijai, jai prisijungus, ši Konvencija įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui deponuojamas prisijungimo dokumentas.

15 straipsnis – Teritorinis taikymas

1 Kiekviena valstybė arba Europos Bendrija, pasirašydamos arba deponuodamos savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą, gali nurodyti teritoriją arba teritorijas, kurioms Konvencija yra taikoma.

2 Kiekviena Šalis gali vėliau Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu išplėsti šios Konvencijos taikymą bet kuriai kitai tame pareiškime nurodytai teritorijai. Tokiai teritorijai Konvencija įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna pareiškimą.

3 Kiekvienas pareiškimas, padarytas pagal šio straipsnio pirmą ir antrą dalis, dėl bet kurios tokio pareiškime paminėtos teritorijos gali būti Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu atšauktas. Toks atšaukimas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna pranešimą.

16 straipsnis – Denonsavimas

1 Kiekviena Šalis Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali bet kada denonsuoti šią Konvenciją.

2 Toks denonsavimas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna pranešimą.

17 straipsnis – Pakeitimai ir papildymai

1 Kiekviena Šalis arba 10 straipsnyje paminėti ekspertų komitetai gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus ir papildymus.

2 Apie kiekvieną pasiūlymą dėl pakeitimo ar papildymo pranešama Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kuris perduoda jį Europos Tarybos valstybėms narėms, kitoms Šalims ir kiekvienai Europos valstybei, nesančiai Europos Tarybos nare, pakviestai prie šios Konvencijos prisijungti pagal 14 straipsnio nuostatas.

3 10 straipsnyje paminėti ekspertų komitetai išnagrinėja kiekvieną pasiūlytą pakeitimą ar papildymą ir trijų ketvirtadalių Šalių atstovų balsų dauguma patvirtintą tekstą pateikia Ministrų komitetui tvirtinti. Ministrų komitetui Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte nustatyta balsų dauguma ir Šalims, turinčioms teisę užimti vietas Ministrų komitete, vieningu pritarimu patvirtinus šį tekstą, jis yra siunčiamas Šalims priimti.

4 Kiekvienas pakeitimas ar papildymas jį priėmusiems Šalims įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai apie priėmimą yra Generaliniam Sekretoriui pranešusios trys Europos Tarybos valstybės narės. Kiekvienai Šaliai, kuri jį priima vėliau, toks pakeitimas ar papildymas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai ta Šalis apie priėmimą praneša Generaliniam Sekretoriui.

18 straipsnis – Pranešimai

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius Europos Tarybos valstybėms narėms, kiekvienai valstybei arba Europos Bendrijai, prisijungusioms prie šios Konvencijos, praneša apie:

- a kiekvieną pasirašymą;
- b kiekvieno ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c kiekvieną šios Konvencijos įsigaliojimo pagal 13, 14 ir 15 straipsnius datą;
- d kiekvieną pareiškimą, padarytą pagal 15 straipsnį;
- e kiekvieną denonsavimą pagal 16 straipsnį;
- f kiekvieną pasiūlymą dėl pakeitimo ar papildymo, kiekvieną pakeitimą ar papildymą, patvirtintą laikantis 17 straipsnio, ir jo įsigaliojimo datą;
- g kiekvieną kitą su šia Konvencija susijusį aktą, pranešimą, informaciją ar komunikatą.

Tai patvirtindami toliau nurodyti įgaliotieji asmenys pasirašė šią Konvenciją.

Priimta 2000 m. spalio 20 d. Florencijoje, Italijoje anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai turi vienodą teisinę galią ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei ir kiekvienai valstybei arba Europos Bendrijai, pakviestoms prisijungti prie šios Konvencijos, pasiunčia patvirtintas kopijas.
